

ERFADVIES
RIJKSSTRAATWEG 182 VOORST
GEMEENTE VOORST

NOTITIE UITGANGSPUNTEN EN
RANDVOORWAARDEN 2018

ERFADVIES

RIJKSSTRAATWEG 182 VOORST

GEMEENTE VOORST

COLOFON

Initiatiefnemer	Job van Bosheide
Contactpersoon	Willem van Oorschot en Wouter Ijsseldijk gemeente Voorst
Datum advies	Advies 11-12-2018
Gelders Genootschap	026 4421742
Ervenconsulent	Christel Steentjes c.steentjes@geldersgenootschap.nl

NOTITIE UITGANGSPUNTEN EN RANDVOORWAARDEN 2018

INLEIDING

Aan de Rijksweg 182 in Voorst staat een voormalige boerderij De Roskam. Het is een monumentale boerderij die verschillende functies heeft gehad. De familie van Bosheide heeft de boerderij verworven en gaat het de boerderij restaureren om er te wonen en werken. Daarnaast worden de schuren gebruikt voor het schildersbedrijf van de familie. De (her)inrichting van het boerenerf is onderdeel van deze ontwikkeling. Daarbij wordt een balans gezocht tussen de historische waarden en karakteristieken en functionaliteit voor het bedrijf.

De gemeente Voorst wil dat veranderingen op erven bijdragen aan de ruimtelijke kwaliteit van de omgeving. Daarom adviseert zij het inschakelen van de ervenconsulent van het Gelders Genootschap om onafhankelijk advies te geven over deze erftransformatie. Dit advies geeft uitgangspunten en randvoorwaarden voor het ruimtelijk ontwerp van de locatie en de bebouwing. Het vormt een kader bij de welstandsadvisering en de vergunningverlening door het gemeentebestuur.

RELEVANT BELEID

Het gaat niet om een echte functieverandering. Wel biedt het beleid uitgangspunten voor de gewenste kwaliteit. Bij een functieverandering wordt ondermeer als voorwaarde gesteld dat er een vorm van verevening (tegenprestatie) plaats moet vinden.

De gemeente Voorst heeft dit uitgewerkt in een handreiking "Ruimtelijke Kwaliteit Veranderende Erven" dat laat zien hoe met erftransformatie de ruimtelijke kwaliteit en het landschap versterkt kunnen worden. Een erf wordt gekarakteriseerd door een aantal kenmerken die uitgangspunten zijn voor het ontwerp van het nieuwe erf:

1. Een erf is een ensemble van gebouwen en beplanting
2. Een erf bestaat uit gebouwde en niet gebouwde elementen die in verschillende tijden tot stand zijn gekomen, maar toch een sterke samenhang hebben
3. De elementen van een erf zijn gegroepeerd in en aan een gemeenschappelijke ruimte
4. Een erf heeft een duidelijke hoofdentree
5. Elk erf is vanzelfsprekend verknoopt met het landschap

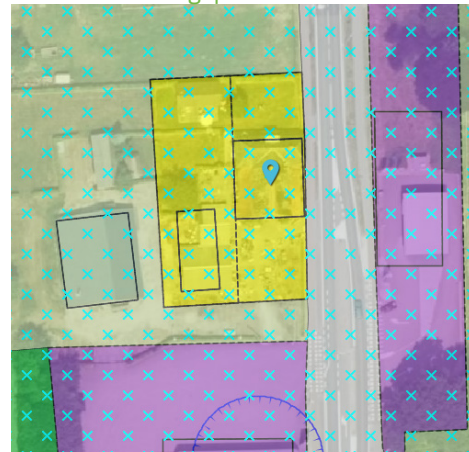
Landschapsontwikkelingsplan van Veluwe tot IJssel (LOP)

De visie is gericht op het versterken van de kenmerken van de verschillende landschappen. Vooral bij de hoge delen wordt gestreefd naar versterking door ontwikkeling, terwijl de visie op de lage delen meer op behoud gericht is. De locatie ligt op de hoge delen van de oeverwal. De hooggelegen, vruchtbare oeverwallen waren voor de mens aantrekkelijke woonplaatsen. Er werden talrijke boerderijen, nederzettingen, kronkelende wegen (die de oeverwal volgden), onregelmatig gevormde akkers en boomgaarden aangelegd. De dorpen op de oeverwal zijn vaak rond een cluster van boerderijen ontstaan. Herstel van karakteristieke landschapselementen en erfbeplanting is belangrijk. De perceelsscheidingen bestaan vaak uit meidoornhagen want sloten komen weinig voor. Het beplantingspatroon bestaat verder uit houtsingels, weg- en erfbeplantingen, knotwilgenrijen en bosjes.

Cultuurhistorie

De T-boerderij met pomp zijn gemeentelijke monumenten. Het achterhuis is rond 1900 met één gebintvak ingekort. Het pand, dat tot eind jaren '90 van de vorige eeuw eeuwenlang bewoond is geweest door de familie Barmantloo, was vroeger tevens een herberg. Bijbehorend een pomp met een houten pompkast. De boerderij is karakteristiek gelegen, dicht op de straat, bij de zuidelijke toegang van het dorp Voorst. De naam is afkomstig van de oudere veldnaam roskamp (=paardenweide).

Bestemmingsplan

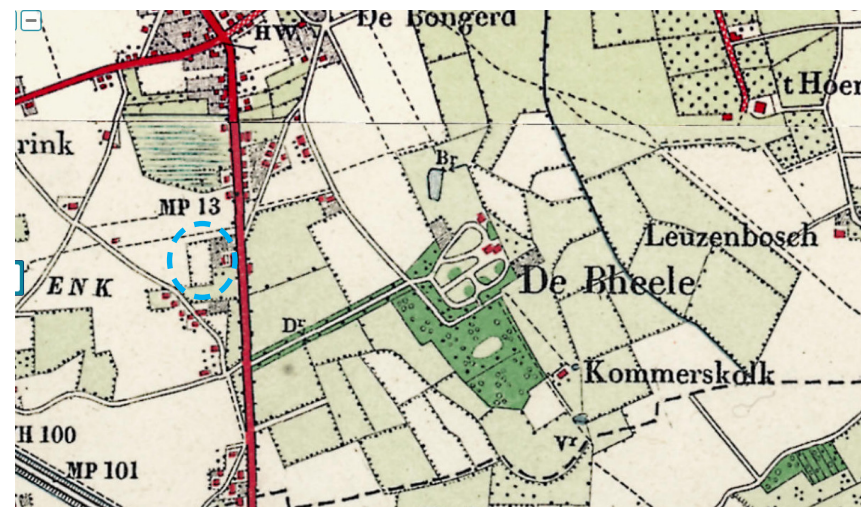

De locatie heeft de bestemming Wonen met detailhandel. Aan de zuidzijde en aan de overzijde van de weg liggen benzinstations (paars). De omliggende gronden hebben de bestemming agrarisch met waarden.

ANALYSE

Kaart landschap 1889. De boerderij ligt buitengebied aan de oude doorgaande weg tussen Deventer en Zutphen

Kaart landschap 1914. Een kleinschalig en afwisselend landschap.

Luchtfoto landschap 2015. De boerderij ligt nu aan de rand van het dorp Voorst..

LANDSCHAP

De locatie ligt aan de Rijksweg op de oeverwal langs de IJssel. Op deze hoger gelegen gronden liggen veel boerderijen en zijn dorpen ontstaan. Een relatief veilige plek in het dynamische rivierlandschap. Het is een afwisselend landschap dat in de loop van de tijd grootschaliger is geworden. Boerderijen zijn een belangrijk element in het landschap.

Door de groei van Voorst en de twee benzinepompen is de omgeving van de boerderij sterk veranderd. Door de komst van de rondweg wordt de rijksweg afgewaardeerd en heringericht waardoor de weg weer meer een dorpse uitstraling krijgt.

ANALYSE

Luchtfoto huidige situatie.

KARAKTERISTIEKEN ERF

- A. De monumentale boerderij ligt evenwijdig aan de weg met het voorhuis aan de noordzijde en het achterhuis aan het erf.
- B. Oude schuurtjes met een karakteristieke uitstraling maar van weinig waarde en slechte bouwkundige staat.
- C. Het open achtererf, deze is bereikbaar via de aan de zuidzijde gelegen benzinepomp.
- D. Monumentale waterpomp.
- E. Bijgebouw in de voortuin. De tuin heeft een karakteristieke waardevolle groenestructuur van hagen.
- F. Rijksstraatweg.
- G. Schuur in gebruik als opslag. Niet in eigendom of onderdeel van Rijksstraatweg 182.
- H. Kleine benzinepomp.
- I. Grote benzinepomp met groot oppervlak aan verharding.

De boerderij, benzinepomp en de grote schuur zijn van één eigenaar geweest waardoor het erf nu ontsloten is via de zuidzijde. En er recht van overpad is. Het huidige plangebied vormt met de historische boerderij en beplanting een beeldbepalend element aan de Rijksstraatweg. De beplanting bestaat uit hagen en enkele bomen maar is versnipperd. Daarnaast is de beplanting door de vele hagen erg gelijkwaardig qua voor en achter.

T-boerderij aan de weg met waardevolle grindstrook.

Veel hagen en kamers.

Waterpomp.

Het achtererf waaraan de schuren staan.

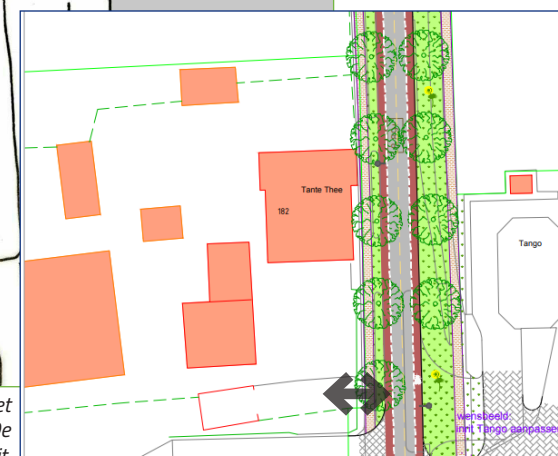
Schuur van de buurman op de achtergrond.

ADVIES

Schets uitgangspunten en randvoorwaarden

Ontwerp herinrichting Rijksstraatweg met smal profiel en aan beide zijde eiken. De meest zuidelijke eik staat voor de inrit.

UITGANGSPUNTEN EN RANDVOORWAARDEN

- A. De monumentale boerderij de Roskamp staat centraal op het erf. Het gebouw wordt gerestaureerd en geschikt gemaakt voor kantoor in het voorhuis en wonen in het achterhuis. De gevelindeling blijft daarbij intact. Door erfinrichting en beplanting te versterken wordt het onderscheid tussen 'voor' (wonen- en sierzijde) en 'achter' (werk- en functionele zijde) verbeterd.
- B+C** De oude schuurtjes worden op termijn vervangen door nieuwe schuren. Dit wordt in overleg met de gemeente verder uitgewerkt.
- D. Het kippenhok/tuinkamer blijft behouden.
- E. Nieuwe toegang naar het erf. Het huidige erf wordt ontsloten via het perceel van het tankstation (voorheen een eigenaar). Nu het erf zelfstandig opereert is een eigen inrit essentieel voor het nieuwe bedrijf en het erf. Omdat het achterhuis een woonfunctie krijgt en het bedrijf zich op het zuidelijke deel van het erf bevindt is het vanwege inkijk en een goede erfindeling qua groen en beplanting de inrit aan de zuidzijde gewenst. Door de herinrichting van de Rijksstraatweg, vanwege de aanleg van de rondweg, krijgt de weg een andere inrichting waarbij rekening moet worden gehouden met de nieuwe ontsluiting met voldoende breedte en goed zicht op de Rijksstraatweg vanwege veiligheid en de bedrijfsauto's.
- F. Parkeren van bedrijfsauto's vindt plaats achter de schuren, uit het zicht. Er is een recht van overpad aan de achterzijde van het perceel.
- G. Het erf aan de deelszijde blijft open waarbij de bestaande bestrating van klinkers kan worden (her)gebruikt. Voor het overige erf wordt half-verharding gebruikt. Ook invulling met gras is mogelijk zodat het open blijft en niet te stenig. Met een karrespoor over het erf naar de schuren wordt slijtage voorkomen.
- H. De stoep bij de pomp aan de oorspronkelijke keuken blijft behouden. De pomp is een waardevolle element waarbij een functionele inrichting past.
- I. Ten westen van de boerderij komt een solitaire notenboom. Een notenboom bij de keuken in het voorhuis is karakteristiek voor oude boerenerven. Met een solitaire boom ontstaat meer gelaagdheid in beplanting wat karakteristiek is voor boerenerven. Bij de herinrichting van de Rijksstraatweg komt wegbeplanting terug wat de uitstraling van het erf ook ten goede komt en de groene uitstraling van het erf versterkt.
- J. De huidige voortuin bestaat uit een grasveld met beukenhaag. Door struiken en een border met sierplanten toe te voegen wordt de voorzijde meer benadrukt en komt het kippenhok meer uit het zicht. Denk daarbij aan boerenhortensia, lupine, hosta's en klein fruit. Ook bollen zoals krokussen in het gras zijn passend bij een

boerenerf. Struiken zoals boerenjasmijn en sering nemen het kippenhok uit het zicht. Het grind rondom het voorhuis blijft behouden.

- K. De grote open ruimte van het functionele erf wordt wat verzacht door enkele struiken als groenelement die passen bij de achterzijde van een erf zoals hazelaar, meidoorn, els en Gelderse roos en een kleine boom zoals een hoogstam fruitboom, haagbeuk of veldesdoorn. Hiermee wordt ook de woonfunctie van het achterhuis en de lichtinval van het tankstation uit het zicht genomen.
- L. Aan de achterzijde grenst het erf aan een groot oppervlak verharding met een benzinestation. Door deze rand te versterken aan de erfzijde wordt dit minder dominant. De bestaande beukenhaag met is van de burens. Deze haag wordt versterkt met enkele struikvormers en een kleine boom zoals een haagbeuk of veldesdoorn. Belangrijk is daarbij het zicht op de weg voor het in- en uitrijden te behouden. In het groen kan ruimte gemaakt worden voor privé-parkeren zodat de auto's ook deels uit het zicht staan (maar niet verstopt).

TOELICHTING

In deze paragraaf worden randvoorwaarden en uitgangspunten geformuleerd voor het ruimtelijk ontwerp van het erf. Het maakt duidelijk wat de ambities zijn en hoe daar invulling aan kan worden gegeven. Functieverandering moet bijdragen aan de ruimtelijke kwaliteit. Een goede landschappelijke inpassing van het erf is voor de gemeente Voorst belangrijk.

De nieuwe functie van het erf, wonen met werken, is een kans om de uitstraling van dit monumentale erf te verbeteren. Dit wordt bereikt door een nieuwe beeldkwaliteit en het opruimen van de buitenopslag (van vorige eigenaar), het verminderen van de kamerindeling door de vele hagen en het versterken van het onderscheid tussen 'voor' (sierzijde) en 'achter' (werkzijde) te benadrukken. De voortuin krijgt meer nadruk en de achterzijde wordt vergroend maar informeel en functioneel. Daarmee wordt ook de industriële uitstraling van het tankstation verminderd.

INSPIRATIEBEELDEN

Eenvoudige boerentuin

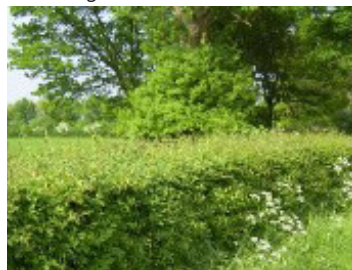
Hoogstam fruitbomen

Boerenhortensia

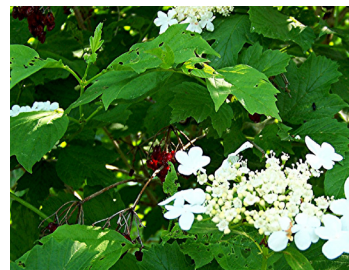
Gelaagdheid in beplanting

Meidoornhaag

Streekeigen beplanting

Gelderse roos

Sering

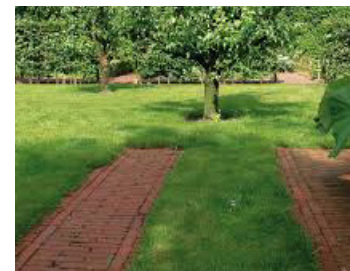
Haagbeuk (boom)

Veldesdoorn (boom)

Inspiratie karresporen.

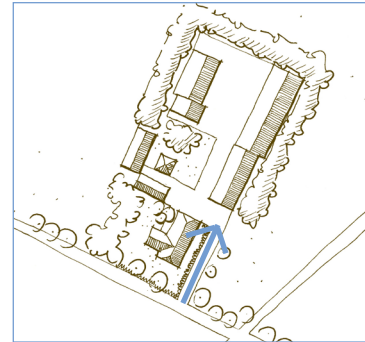

BIJLAGE: Erfprincipes

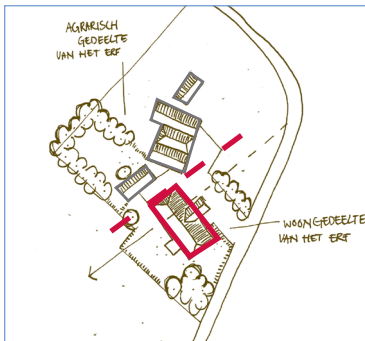
Van oudsher zijn erven op een bepaalde manier ontstaan en gegroeid. Daardoor zijn het duidelijk herkenbare eenheden met een logische plek in het landschap. Bij transformatie van erven is het belangrijk om de herkenbare eenheid van erven te behouden. Onderstaande, zogenaamde erf-principes zijn daarom ook het uitgangspunt bij de advisering bij erftransformaties. Zodat het nieuwe erf bijdraagt aan de versterking van het landschap en de ruimtelijke kwaliteit.

1. Een erf is een herkenbaar ensemble in het landschap. Het bestaat uit gebouwen, erfinrichting en beplanting.

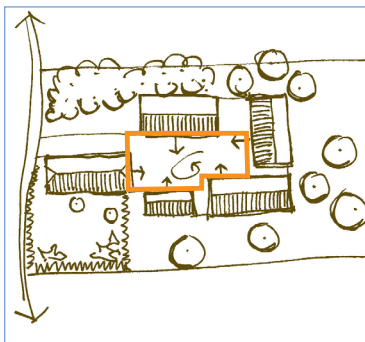
4. Er is een duidelijke hoofdentree.

2. Het erf wordt gevormd door een aantal gebouwen waarvan er één de belangrijkste is. Het hoofdebouw staat voor op het erf.

5. Het erf is verankerd in het landschap door o.a. positie en oriëntatie van gebouwen, erfbeplanting en wandelpaden.

3. De gebouwen staan dicht bij elkaar, gegroepeerd op en rond een gemeenschappelijke ruimte.

partner in
omgevingskwaliteit

GELDERS
genootschap

POSTADRES

Postbus 68
6800 AB Arnhem

TELEFOON

+31 (0)26 442 17 42

E-MAIL

info@geldersgenootschap.nl

WEBSITE

www.geldersgenootschap.nl

Arnhem, 23 april 2019

Betreft Uitwerking beplanting Rijksstraatweg 182 Voorst

Zie advies 14-12-2018

I. Ten westen van de boerderij komt een solitaire notenboom.

Plantwijze : Geef de boom de ruimte plantafstand minimaal 8 m uit bebouwing
Aantal : 1
Soort : 1 x Walnoot
Maat : 14 -16 cm stamomtrek op 1.10 cm hoogte
Overig : Minimaal 2 meter uit de eigendomsgrens planten

J. De huidige voortuin bestaat uit een grasveld met beukenhaag (bestaand). Door struiken en een border met sierplanten toe te voegen wordt de voorzijde meer benadrukt en komt het kippenhok meer uit het zicht.
(Siertuin wordt niet meegenomen in beplantingsplan).

K. De grote open ruimte van het functionele erf wordt wat verzacht door enkele struiken als groenelement die passen bij de achterzijde van een erf zoals hazelaar, meidoorn, els en Gelderse roos en een kleine boom zoals een hoogstam fruitboom, haagbeuk of veldesdoorn.

Bosplantsoen

Plantrijen : wildverband groepsgewijs
Plantwijze : 1 a 2 struik per meter (ca. 25 m2)
Aantal : 25
Mix van:

5 x haagbeuk
5 x Liguster
5 x hazelaar
5 x inheemse vogelkers
5 x Gelderse roos
Maat : 60 - 80 cm lengte
Overig : Minimaal 0,5 meter uit de eigendomsgrens planten

Fruitbomen

Plantwijze : Geef de boom de ruimte plantafstand 6- 8
Aantal : 2
Soort : 2 x hoogstam fruitboom
Maat : 14- 16 mk cm stamomtrek op 1.10 cm hoogte
Overig : Minimaal 2 meter uit de eigendomsgrens planten

L. De bestaande beukenhaag met is van de buren. Deze haag wordt versterkt met enkele struikvormers en een kleine boom zoals een haagbeuk of veldesdoorn. Belangrijk is daarbij het zicht op de weg voor het in- en uitrijden te behouden.

Bosplantsoen

Lente : 16 meter

Breedte : 5 meter (aan de weg smaller).

Plantrijen : 2

Plantwijze : 2 struik per meter tussen de rij 1.50 meter

Aantal : 44

Mix van:

4 x haagbeuk (als boomvormer)

10 x hazelaar

10 x veldesdoorn

10 x Gelderse roos

10 x Meidoorn

Maat : 60 - 80 cm lengte (struikvormers)

Maat : 12 - 14 cm stamomtrek op 1.10 cm hoogte (boomvormer)

Overig : Minimaal 0,5 meter uit de eigendomsgrens planten

Algemene plant informatie

Struiken en bosplantsoen

- *Algemeen*

Dit zijn soorten die of in een rij of per oppervlakte beplant worden. De maat van het geleverde materiaal is doorgaans 60-100 cm hoog. Struiken planten we 1,25 x 1,25 meter uiteen. Bosplantsoen 1,50 x 1,50 meter. In de meeste gevallen krijgt u een gevarieerd sortiment. Er zitten dan wat boomvormers in en wat struikvormers. Met name de manier waarop de menging wordt uitgevoerd kan bepalend zijn voor een goed of minder goed resultaat.

o *Boomvormers:*

Berk, Es, Els, Eik, Beuk, Esdoorn zijn boomvormers die ook in een beplanting met struiken kunnen voorkomen. De boomvormers dient men als ze gemengd worden geplant met struiken in het midden van een beplanting (niet aan de rand dus) aan te leggen.

o *Struikvormers:*

Gelderse roos, Sleedoorn, Kardinaalsmuts, Hondсроos en Egelantier zijn soorten die aan de rand van een beplanting het beste resultaat leveren. De Krent, Vuilboom, Hulst, Lijsterbes, Kornoelje en Hazelaar zijn de soorten die beter schaduw verdragen kunnen. Het is dan wel raadzaam om deze soorten in groepjes (wanneer mogelijk, 3-5 stuks) aan te planten.

- *Aanleg*

De beplanting kan in verschillende verbanden aangeplant worden, in rijen, in driehoeksverband, in een wildverband enz. Voor alle verbanden geldt dat er in zwarte grond geplant dient te worden. Van tevoren ploegen, spitten of frezen is van groot belang. Daarnaast dient de grond onkruid vrij te zijn en na aanplant ook de eerste jaren onkruidvrij te blijven (gebruik geen gif aangezien de jonge aanplant hier sterk van te lijden heeft).

Het planten zelf kan vrij vlug uitgevoerd worden. Let op dat u niet te diep plant. De diepte is o.a. afhankelijk van de omvang van het wortelstelsel. Steek een gat, (houdt de grond op de schop), plaats het plantje zo dat alleen de wortels in het gat zitten. Gooi de grond weer in het gat, terwijl u het plantje vasthoudt. De grond iets aanduwen.

- *Onderhoud*

De beplanting begint klein, na 2 tot 3 jaar echter zal de beplanting gesloten raakt (d.w.z. de takken van de beplanting elkaar raken) er moet worden gesnoeid. Een beplanting van alleen struikvormers kunt u onderhouden om jaarlijks takken die problemen geven af te knippen. Ook is het mogelijk om dunningen uit te voeren, door struiken af te zetten. Zo kunnen de struiken zich ontwikkelen tot een mooie dichte, met kleurige bessen en bloemen, groene beplantingsvorm. Doet u daarna niks meer dan schieten bepaalde soorten door en wordt de beplanting hol van onderen. Er moet een verjonging plaatsvinden.

Verjonging, als de struiken mooi in sluiting zijn, kan plaatsvinden door bijvoorbeeld jaarlijks 1/4 deel af te zetten (niet te laag 15-20 cm). Na 4 jaar is de gehele beplanting dan verjongd. Dit afzetten kan het beste, evenals de dunningen in het najaar plaatsvinden.

In de eerste jaren is water geven en onkruidbestrijding van groot belang is. Ook is het belangrijk dat het vee of het wild niet bij de jonge beplanting kan komen.

Fruitbomen (en solitaire bomen)

- *Algemeen*

Cultuurhistorisch bekeken stonden er altijd fruitbomen rond een boerderij, en dan altijd hoogstamvruchtbomen. Dit zijn geënte vruchtbomen - dit is een methode om fruitbomen te kweken - waarvan de kruin hoger is dan 1.80 meter. De entplaatsen zijn duidelijk te herkennen aan een verdikking op de stam met extra schorsvorming. Hoogstamvruchtbomen hebben relatief veel ruimte nodig om hun karakteristieke vorm te kunnen bereiken. Een plantafstand van minimaal 8 x 8 meter is dan wenselijk. De naam labels kunt u het beste (het eerste jaar) aan de boom laten zitten zodat u later nog weet wat waar staat. (de labels worden met de tijd wel vaal) Een schetsje biedt uitkomst.

- *Aanleg*

Voor de aanleg van een nieuwe beplanting dient u de grond voor te bewerken, zodat de beplanting voorspoedig zal aanslaan. De bodem moet goed doorwortelbaar zijn en voldoende voedingsstoffen en vocht bevatten.

De plantplaats dient onkruidvrij gemaakt te zijn en een eventuele graszode moet worden weggestoken. Vervolgens graaft men een plantgat met de afmetingen van 70 x 70 x 70 cm. De onderkant van het plantgat net voor het planten even los spitten. Dan van de te planten boom eventuele lange of gebroken wortels terugsnijden en voorzichtig in het plantgat plaatsen.

De entplaatsen dienen altijd boven de grond te blijven na planten. Voor een goed resultaat is het belangrijk dat u wat zwarte grond of wat compost mengt met de vrijgekomen grond waarmee u het gat weer dichtgooit. Gebruik hiervoor geen mest of kunstmest. De grond een beetje aandrukken, niet te hard, u verdicht de grond, wat nadelig is voor de boom.

De boompaal plaats u (voordat de boom geplant wordt) aan de windzijde, meestal het zuidwesten. De paal zorgt er voor dat de boom niet om- of scheef waait. De boompaal hoeft niet verduurzaamd te zijn aangezien deze maar een drie tot vier jaar mee hoeft te gaan. De boom is dan echter sterk genoeg om het alleen te redden.

De boompaal moet minimaal 75 cm in de grond komen te staan zodat er nog 1,50 a 1,75 meter boven de grond uit steekt. Denk aan kabels en leidingen!!! De boomband in een achtvorm (niet te strak) rond de boom plaatsen en aan de paal vastspijkeren. De afstand tussen de boom en de paal ongeveer een voetbreedte (10-15 cm).

Bevestig de band aan de bovenkant van de paal. Wanneer u beschadiging door konijnen, muizen, katten of door maaimachines kunt verwachten dan dient u een zogeheten boomhuls om de stam te plaatsen. Dit is een vrij goedkope manier om uw bomen goed te beschermen. Na plaatsing dient u de grond rond de boom vrij te houden van onkruid en gras.

- *Onderhoud*

- o Vakkundig (laten) snoeien.
- o Water geven in droge perioden. (2 x per week een grote hoeveelheid)
- o Beschermen tegen vraat van geiten, paarden, konijnen, hazen enz door de bomen te omgazen of op een andere manier te beschermen.

Heggen en Hagen

- *Algemeen*

Door het regelmatig knippen van bepaalde boom- en struiksoorten kan er een haag ontstaan. Dit knippen zorgt ervoor dat er geen verticale groei plaatsvindt, en dat daardoor de beplanting dichter wordt. Soorten die gebruikt worden als haag zijn o.a. beuk, veldesdoorn, haagbeuk, taxus, hulst, mei- en sleedoorn en liguster. De hoogte van het plantmateriaal is doorgaans 60-100 cm. De haag dient minimaal een op halve meter van de erfgrans geplant te worden. De plantafstand is doorgaans om de 25 cm, 4 per meter dus. Taxus en hulst kunnen om de 40 cm geplant worden (5 per 2 meter).

- *Aanleg*

Graaf een geul langs een gespannen lijn van ongeveer 50 cm diep. Vul deze aan met compost of goede potgrond voor een betere groei. Verdeel eerst de planten langs de geul en plant ze vervolgens. Voor een mooie strakke haag kan het raadzaam zijn om de eerste jaren de haag tussen twee draden te laten opgroeien. Knip direct na het planten 15-20 cm uit de kop van het plantje, dit stimuleert om sneller en breder te groeien. Liguster daarentegen kan men het beste direct na het planten tot 15 cm boven de grond afknippen (eenmalig), zo ontstaat een betere vertakte en dichtere haag.

- *Onderhoud*

Een haag wordt bij voorkeur twee maal per jaar geknipt. Wanneer jaarlijks eenmaal wordt geknipt, wat de haag een wat ruwer voorkomen geeft, kan dit het beste na de langste dag gebeuren (eind juni). De hoofdgroei is dan al voorbij. Knipt men twee maal dan zijn de maanden mei en september geschikt. Knip wanneer het bewolkt, niet te warm is. De uiteindelijke hoogte van de haag is afhankelijk van het knippen. Houdt daarbij het doel van de haag duidelijk in ogenschouw.

De eerste jaren na aanplant moet er goed voor de plantjes gezorgd worden, dit houdt in:

- Water geven in droge perioden. (2 x per week een grote hoeveelheid)

- Beschermen tegen vraat van geiten, paarden, koeien, konijnen enz door de dieren minimaal 1 meter van de haag te houden.

Zie ook www.landschapsbeheergelderland.nl